

TUNTOSARVI

Nro 9 1984

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa
Nro 9/1984
ilmestyy 15. pnä toukokuuta
10. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Orvokki Holopainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Eläminen Usherin Syndrooman kanssa II osa	1
Ilmoitukset	5
Sään ennustamisesta	8
Irlanninsetteri Fani sai 18 pentua	10
Ajankohtaista	12
Nahkakäsineiden pesu	16

ELÄMINEN USHERIN SYNDROOMAN KANSSA II OSA

Kirj. Arthur A. Roehring
suom. Liisa Lindgren

ITSENÄISTYMINEN

Osallistuminen ympäröivään elämään on tärkeä henkilölle, jolla on Usherin syndrooma. Heidän täytyy kertoa muille mitä he pystyvät tekemään ja mitä eivät. Sen jälkeen heidän on toimittava itsenäisesti, onnistuen tai epäonnistuen. Harjoittelu parantaa taitoja.

Ihmisten kyvyt, harrastukset, ajatukset ja tunteet auttavat heitä valitsemaan mitä elämässään tekevät. Itsensä arviointi, hyväksyminen ja kunnioitus ovat välttämättömiä rakennusaineita itsenäiseen elämään.

Seuraavassa on hyviä esimerkkejä ihmisistä, jolla on Usherin syndrooma ja jotka elävät onnellista, menestyksestä ja itsenäistä elämää:

Janice Adams on kuurosokea opiskelija Gallaudet Collegessa. Tätä ennen hän työskenteli Minnesotassa kuulo-näkövammaisiin kohdistuvassa projektissa. Janice haluaa menestyä elämässä. Hän ei valita, koska valittaminen ei häntä auta. Sen sijaan Janice miettii mitä voi tehdä tulevaisuudessa. »Minä en anna Usherin syndrooman rajoittaa elämäni», hän sanoo. »Haluan oppia uusia asioita. Alussa pelkäsin maanalaista.

Mieheni näytti minulle, missä tarkkailla valoja. Muutaman päivän kuluttua pystyin liikkumaan yksin.

Ajelen mielelläni Tandem-pyörällä mieheni kanssa. Vietimme yhdessä loman ajelemalla ympäri Uutta Englantia.

Jack Wright kasvoi yhteisössä, jossa oli kuuroja. Hän toimi kaivertajana. Noin 20-vuotiaana näkö alkoi heikentyä Usherin syndrooman takia. Hänen täytyi jättää ammattinsa. Myöhemmin Helen Keller Centerissä Jack oppi pistekirjoituksen, kepin käytön ja muita ADL-taitoja. Nykyään hän asuu omassa talossaan vaimonsa kanssa ja hän valmistaa korituoleja.

Henry Buzzard, eläkkeellä oleva kirjastonhoitaja. Hänellä on jäljellä keskeistä näköä. Kuuro hän on ollut syntymästään ja silmät vammautuivat onnettomuudessa leikkikentällä. Myöhemmin hän huomasi, ettei nähnyt hämärässä ja että hän oli menettänyt reuna- näön. Hän yritti salata vaikeuksiaan ja opetteli ulkoa reittejä paikkoihin, joihin hänen piti mennä illalla. Näön muutoksien synnä hän piti onnettomuutta, kunnes 52-vuotiaana sai tietää, että hänellä on Usherin syndrooma.

Henry oppi viittomakielen työskennellessään Gallaudet Collegen kirjastossa. Myöhemmin hän oli töissä armeijan karttapalvelussa. Hänen unelmansa toteutui, kun hän sai työpaikan New Yorkin kuurojen koulun kirjastosta. Hänen myönteinen minä-kuvansa ja vaimon, perheen ja ystävien apu auttoivat häntä selviytymään ja lopulta auttamaan muita.

KOULUTUS JA TYÖLLISYYS

Jokaisen täytyy harjoitella päätöksentekoa ja päätök-

sen muuttamista koulutus- ja työkysymyksissä. Ihmisten, joilla on Usherin syndrooma, täytyy tietää monista erilaisista koulutus- ja työmahdollisuuksista. Näön muuttuessa heidän täytyy ehkä vaihtaa ammattia. Ammattikoulutuksessa ja uran valinnassa olisi otettava huomioon myös tulevat tarpeet.

Tekniset apuvälineet ja palvelut voivat auttaa henkilöä siirtymään ammatista toiseen. Henkilö, jolla on Usherin syndrooma, saattaa käyttää esimerkiksi seuraavia keinoja työpaikkansa säilyttämiseksi:

- lukutelevisio
- iso teksti tai pistekirjoitus kaukokirjoittimessa
- kosketukseen perustuvan kommunikoinnin opettaminen työtovereille
- julkisten liikennevälineiden itsenäinen käyttö

Näön muuttuessa henkilö voi siirtyä tehtävästä toiseen samalla alalla. Esimerkiksi valokuvaaja voi keskittyä studiokuvaukseen, jossa valaistus on kontrolloitua ja sivunäön tarve vähäisempää. Laboratorioteknikkona hän voisi tehdä kopiointityötä, jossa käyteen kirkasta valoa. Värifilmi keitetään pimeässä, joten näköä ei tarvita. Tämä tehtävä saattaisi sopia henkilölle, jolla on vain vähän näköä jäljellä.

Seuraavat ehdotukset saattavat auttaa ammatinvalinnassa:

1. Sinun täytyy tietää, että sinulla on Usherin syndrooma.
2. Sinun tulee tietää, millainen näkösi on eri elämäsi vaiheissa.

3. Ota selvää koulutus- ja työmahdollisuuksista.
4. Mieti ennakkoluulottomasti kaikkia mahdollisuuksia.
5. Tunne omat taipumuksesi, kykysi ja heikkoutesi.
6. Tee itse valintasi, oikeat ja väärät.

Seuraa näitä ohjeita ja päät mitä haluat tehdä. Kokeile. Jos päätöksesi osoittautuu huonoksi, tee uusi päätös ja kokeile sitä. Kokeilemalla löydät sen mikä sinulle sopii.

SOSIAALINEN JA EMOTIONAALINEN KEHITYS

Tunne-elämä kehittyy osallistumalla erilaisiin sosiaaliin ja fyysisiin toimintoihin. Psykologi James J. Lynch sanoo, että sosiaalinen eristäytyminen aiheuttaa sekä fyysisiä että tunne-elämän vaurioita. Perhe ja yhteiskunta ovat aivan yhtä tärkeitä terveydelle kuin syöminen ja liikunta. Yksinäisyys ja eristäytyminen eivät ole vain turhauttavia, ne voivat aiheuttaa terveydellisiä haittoja.

Usherin syndrooma-ihmisten olisi hyvä olla yhdessä muiden kuurosokeiden kanssa. Henkilö, joka on hyväksynyt vammansa voi auttaa muita.

MIKSI MINÄ?

Arthur Roehrig Gallaudet Collegesta sanoi: Ennen kuin pystyin hyväksymään Usherin syndrooman, ajattelin MIKSI tämä tapahtui MINULLE? Miksen minä voinut elää normaalina ihmisenä.

On luonnollista, että ihmiset syyttävät Usherin

syndroomaa siitä, etteivät voi elää normaalia elämää. Heidän täytyy oppia ymmärtämään että he voivat tehdä monet asia samoin kuin muutkin. Heillä on täysi oikeus elää hyvää elämää.

Älyllisellä tasolla Usherin syndrooma on helpompi hyväksyä kuin tunnetasolla. Tunnetasolla hyväksyminen vie hyvin pitkän ajan. On tärkeää kehittää myönteisiä asenteita itseään kohtaan. Henkilö, jolla on Usherin syndrooma ei itse ole vastuussa oireistaan, mutta hän on vastuussa siitä, että oppii elämään niin täyttä elämää kuin mahdollista syndroomansa kanssa.

ILMOITUKSET

KUTSU FSDB:N VUOSIKOKOUSVIIKOLLE

Tänä vuonna, 1984, on kulunut 25 vuotta siitä kun ryhmä kuurosokeita perusti Ruotsin Kuurosokeiden yhdistyksen. Tätä juhlavuotta vietämme vuosikokouksessamme, joka pidetään Södertäljessä. (Paikkakunta vähän Tukholman eteläpuolella).

Meillä on ilo kutsua Suomen Kuurosokeiden edustaja tulkkeineen osallistumaan vuosikokousviikkoomme. Me kustannamme majoituksen ja ruoan, mutta

odotamme että vieraamme itse vastaavat matkakustannuksistaan.

Vuosikokousviikon aika: 30. toukokuuta – 3. kesäkuuta 1984. Vuosikokous pidetään 1. kesäkuuta klo 10-16.

Paikka: Södertäljen Kaupunginhotelli

Ystävällisin terveisin

Ruotsin Kuurosokeiden Yhdistys

Stig Ohlson

Ilmoittautumiset HETI kuurosokeiden toimistoon

KUTSU POHJOISMAISELLE NUORISOLEIRILLE

Ruotsi on kuurosokeiden nuorisoleirin isäntämaa. Ruotsin Kuurosokeiden Yhdistyksellä on ilo kutsua Pohjolan edustajia leirille 27. elokuuta – 2. syyskuuta 1984. Leiri pidetään Värmlannin maakunnassa paikassa nimeltä BÄVERLAND, noin 50 km Karlstadin kaupungista pohjoiseen.

Värmland rajoittuu Norjaan ja se tunnetaan sadun ja runon maakuntana. Täällä on syntynyt monia kirjailijoita ja runoilijoita kuten esim. Gustaf Fröding, Nils Ferlin, Selma Lagerlöf jne. Tänne muutti paljon suomalaisia 1500- ja 1600-luvuilla. He raivasivat metsiä saadakseen aikaan viljelykelpoista maata. Täällä oli monta rautaruukkia.

Bäverland on luonnonkaunista seutua, jossa on jäljellä 1600-luvun ajoilta. Siellä on ihania vaelluspolkuja ja järviä. Siellä on siis mahdollisuus moniin vapaa-

ajanviettotapoihin. Bäverlandisa on pienteollisuutta ja taide- ja käsityönäyttelyitä. Tietysti leiriläiset myös tutustuvat kulttuuriin. Ehkäpä tandempyörillä.

Leirillä on siis sekä vapaa-ajanviettoa että kulttuuria. Mutta jos osallistujilla on toivomuksia jostain erityisaiheesta, jotain toivomukset kiitollisena vastaan. Tarkoitus on että osanottajat itse vaikuttavat sisältöön. Kukin maa vastaa osanottajiensa (sekä kuurosokean että tulkin/oppaan) ylläpidon ja matkojen kustannuksista. Ruotsin yhdistys hakee avustusta ja siten kustannukset ehkä pienenevät.

MILLOIN? Maanantai 27.8.-sunnuntai 2.9.1984

MISSÄ? Bäverlannissa noin 50 km pohjoiseen Karlstadista Värmlannissa.

HINTA? Täysihoito n. 200 kr päivässä/henkilö. Osanottajat maksavat itse matkansa Karlstadiin ja takaisin.

MITEN BÄVERLANTIIN TULLAAN? Junalla tai lentäen Karlstadiin. Bussilla leirille.

KUINKA LEIRILLÄ ASUTAAN? Kahden hengen huoneessa. Huoneessa vessa, suihku käytävässä.

ILMOITTAUTUMINEN: Ensi tilassa, viimeistään toukokuun loppuun mennessä Suomen Kuurosokeat ry:n toimistoon.

TERVETULOA NUORISOLEIRILLE RUOTSIIN
Mona-Britt Johansson

PERHELOMALEIRI HUTTULASSA KEURUULLA 2-6.7.84

Lomaleirille ovat tervetulleita kaikki kuurosokeat perheineen. Sinulla on mahdollisuus ottaa oma tulkki mukaan. Loma on sinulle ja perheenjäsenillesi ilmainen. Matkat korvataan 90,- mk:n ylimenevältä osalta. Leirin vetäjänä on Sointu Koskinen. Ilmoittautumiset Dagi Ahvenaiselle, Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki, puh. (90) 77041 tai tekstipuhelin (90) 7704 355 12.6.84 mennessä.

SÄÄN ENNUSTAMISESTA

Ilmatieteen laitos ei oikeastaan ennusta säätä. Se kerää ja käsittelee säähavaintoja sekä tekee niistä johdopäätöksiä. Näin sanoo Ilmatieteen laitoksen sääosaston päällikkö tohtori Jorma Rissanen.

Ilmatieteen laitoksen säätalo sijaitsee Helsingin Kaisaniemessä. Suuren osan talon tiloista vievät tietokoneet. Ne keräävät, välittävät ja käsittelevät sää-tietoja. Ilmatieteen laitos jakaantuu erilaisiin osastoihin. Varsinaisia sää-tietoja keräävät ja käsittelevät sääosasto ja lentosääosasto. Ilmasto-osastolla kootaan säätiloista pitkäaikaisia keskiarvoja. Näin pyritään määrittelemään, mikä kulloinkin on normaalia säätä. Ilmansuojelua hoidetaan aerologian osastolla.

Lisäksi on vielä erillinen osasto, joka tutkii maapallon radioaktiivisuutta ja magneettisuutta.

Sään ennustaminen on monimutkainen toimenpide. Ulkopuolinen voi saada siitä vain kapean käsityksen. Sään ennustaminen perustuu ilmakehän tapahtumiin. Havainnot ilmakehän tapahtumista ovat raaka-ainetta, jota käsittelemällä sääennusteet syntyvät.

Maailmassa on kaikkiaan n. 1000 sääntutkimus-
semaa. Suomessa niitä on kolme. Kaikki maailman sääasemat lähettävät kahdesti päivässä vetypallon säätä tutkimaan. Pallot lähetetään kaikkialla aina samanaikaisesti. Vetypallojen mukana on luotain, joka välittää sää-tietoja maahan. Luotain nousee lähes 30 km korkeuteen. Maasta käsin tutkitaan säätä Suomessa 50 eri asemalla. Lisäksi sää-tietoja antavat lentokoneet, valtamerilaivat ja sää-tutkat. Tietolähteitä tarvitaan paljon, sillä sää-tiedot vanhenevat nopeasti. Saadut sää-tiedot on siksi käsiteltävä myös hyvin nopeasti että niistä olisi hyötyä.

Suomessa tehdään sääennusteita yleensä 36 tunniksi eteenpäin. Esim. Englannissa tehdään jopa kymmenen vuorokauden ennusteita. Tämän pitempiä ennustuksia ei nykyisin voida tehdä. Yhden vuorokauden sääennusteen luotettavuus on n. 90 prosenttia. Kymmenen vuorokauden ennusteen ennustettavuus on 50 prosenttia.

Tulevaisuudessa pyritään ennusteita laatimaan yhä pitemmille ajanjaksoille.

Sääennusteita tehdään monenlaisia. Iltaisin televisiossa nähtävä on vain yksi monista. Mm. lento-

neen asuu Pertin ja Seijan pienessä keittiössä. Sinne ei juuri muuta mahdu tekemään. Tulevaisuudessa pennut muuttavat uusiin koteihin. Kaikki pennut on jo varattu.

★★★

Marja-Leena ja Paavo Avilalle on syntynyt suloinen tyttövauva.

Paljon onnea

★★★

AJANKOHTAISTA

Sunnuntaina 6.5. sattui Hämeenlinnassa Ahveniston kilpa-autoradalla Suomen tähän asti tuhoisin helikopterionnettomuus. Kilpa-ajojen aikana yleisöä lennätettiin helikopterilla. Tällainen on melko tavallista erilaisissa yleisötilaisuuksissa. Nyt kuitenkin laskeutumassa ollut helikopteri putosi yleisön joukkoon, räjähti ja kieri palavana yleisön joukkoon. Onnettomuudessa oli seuraavaan aamuun mennessä kuollut neljä henkilöä ja 24 oli loukkaantunut. Vielä tässä vaiheessa ei tiedetä tarkkaan onnettomuuden syytä.

Lakkotilanne 7.5. Peruskoulun opettajien lakko on päättynyt. Koulutyö alkoi normaalisti vapun jälkeen. Kouluhallituksen ohjeiden mukaan koulua ei käydä kesäkuussa. Kouluhallitus on myös antanut ohjeen että ennenkaikkea koulunsa nyt päättävälle on annettava tukiopestusta. Opettajien lakon ansiosta nuoret vastavalmistuneet opettajat tulevat saamaan noin 1000 mk:n lisän kuukausipalkkaansa.

Myös kaupan lakko loppui ja kaupat ja tavaratalot ovat normaalisti auki. Myyjät saivat lakolla noin 400 mk lisää palkkaa. Se on noin 70 prosenttia tavoitteesta. Lakko aiheuttaa melko varmasti tavallista aikaisemmat alennusmyynnit, koska lakon aikana jäi paljon tavaraa myymättä.

Lääkärilakko jatkuu yhä. Yksityisvataanottoa pitävät lääkärit ovat uhanneet ruveta tukilakkoon. Myös osa ylihoitajista ja psykologeista on lakossa. Samoin jatkuu sosiaalityöntekijöiden ja kirjastonhoitajien lakko joillakin paikkakunnilla. Vaateteollisuudessa on myös lakko menossa.

Lasten päivähoito pelaa taas. Päiväkodit aukesivat jälleen lakon päätyttyä 7.5. Lastentarhanopettajat olivat lakossa kuukauden.

Vappua juhlittiin Suomessa tänä vuonna tavallista rauhallisemmin. Rähinöitä on tavallisesti paljon enemmän. Vapunaatto oli ennätyslämmin koko maassa. Lämmintä oli lähes 20 astetta. Vielä lämpimämpi vapunaatto on tällä vuosisadalla ollut vain kerran, vuonna 1934. Vappua juhlittiin tavalliseen tapaan. Puolu-

maantie-, meri- ja rautatieliikenteelle tehdään omat erityiset ennusteensa.

Ilmasto on sään ohella kiinnostava aihe. Tuleeko kesästä kuuma? Muuttavatko sateet ilmastoa? Uhkaako uusi jääkausi? Mielenkiintoista näistä asioista on kuitenkin yhtä paljon kuin on asiantuntijoitakin. Esim. uuden jääkauden tulosta ei ole mitään todisteita. Ilman saastuminen sen sijaan on huolestuttavaa. Meidän jälkeläisemme voivat joutua kärsimään saastuneen ilman aiheuttamista sääntömuutoksista.

Entä sääprofeetat, jotka päättelevät luonnon merkeistä seuraavan kesän säät. Kansan sääukot ja -akat eivät usein ole humpuukia. He saattavat onnistua hyvinkin ennustamaan säätä lyhyelle ajanjaksolle. Kokonaisen vuoden säitä eivät kansanennustajatkaan pysty kertomaan. Hauskaa viihdettä näiden ennustusten seuraaminen kuitenkin on.

(Oheinen juttu on lyhennelmä Kodin kuvalehdessä julkaistusta Erkki Kankaanmäen artikkelista.)

IRLANNINSETTERI FANI SAI 18 PENTUA

Inger Lindgren

Helsingin Sanomat-lehdessä kerrottiin 27 päivänä huhtikuuta irlanninsetteristä (koira) joka sai yhdellä kertaa 18 pentua. Fani nimisen koiran omistaa Reposaassa asuva kalastaja Pertti Fredriksson ja hänen avovaimonsa Seija. Maailmanennätys on vuodelta 1945, silloin amerikkalainen kettukoira sai 23 pentua.

Fanin pennuista yksi syntyi kuolleena. Muut pennut voivat nyt hyvin. Kuolleena syntynyt pentu syntyi viimeisenä. Fani oli jo synnyttänyt usean tunnin ajan sisällä talosasa. Viimeisen pennun kohdalla Fani ei enää halunnut olla talosa. Se pyysi pihalle ja siellä se kuollut viimeinen pentu syntyi. Pertti F. on sitä mieltä, että Fani jo etukäteen tiesi, että pentu on kuollut. Kaksi muuta pentua oli hyvin heikkoja heti synnyttyään.

Pertti F. hieroi niitä varovasti ja lämmitti niitä. Nyt nekin voivat oikein hyvin. Synnytyspäivä oli 13. huhtikuuta. Nyt muutamat pennuista avaavat jo vähän silmiään.

Pertti ja Seija ovat jo aivan väsyneitä. Pentujen kanssa on valvottava joka yö. Naapurin pikku tyttö auttaa heitä. Fani voi imettää vain 10 pentua kerrallaan. On siis huolehdittava siitä, että kaikki kuitenkin saavat ruokaa. Pennut pistettiin aluksi 3 laatikkoon. Tämä helpotti hoitamista ja ruokintaa. Pertti F. auttaa Fania myös pesemään pentunsa. Pennut saavat äidin maidon lisäksi aivan pieniä jauhelihapalleroita ja välillä on otettava tuttipullo avuksi.

Pentujen syntyessä asiantuntijat sanoivat: »Tappakaa heti puolet pennuista, ne kuolevat kuitenkin». Tähän Pertti F. sanoi: »Miten voisin tappaa Fanin pirteät pennut?» Niin hä ja Seija päättivät aloittaa todellisen hoitourakan. Urakka on kannattanut. Pennut ovat kehittyneet ja kasvaneet hyvin. Myös Fani on selvinnyt hyvin ja on pirteä ja ylpeä äiti. Se hoitaa hellästi kaikkia pentujaan. Fani huolestuu heti, jos joku nostaa hänen pentunsa syliin. Tällä hetkellä Fani pentui-

eilla oli vappumarssit ja opiskelijat kiipesivät Havis Amandan patsaalle. Kaikkiaan puolueilla oli pari sataa juhlaa ympäri maata. Vasemmistopuolueet pitävät yleensä omat juhlansa ainakin pääkaupungissa. Kuitenkin myös SDP:n ja SKP:n yhteisiä juhlia oli tänä vuonna noin 70 paikkakunnalla.

Suomen ensimmäinen nk. koeputkilapsi syntyi Helsingissä vapunaattona. Kyseessä on lapsi, jonka hedelmöitys tapahtuu koeputkessa, koska se ei syystä tai toisesta voi tapahtua normaalisti. Muualla maailmassa koeputkilapisa on syntynyt jo aikaisemmin. Maailman ensimmäinen tällä tavoin hedelmöitetty vauva syntyi Englannissa vuonna 1978. Koeputkimenetelmä saattaa olla ainoa toivo aviopareille, jotka eivät muuten voi saada omaa lasta. Suomen koeputkivauva, Anne ja Olli Kujalan poika voi hyvin. Hän syntyi keisaringleikkauksella.

Luterilainen kirkkomme valmistautuu ratkaisemaan, saako nainen toimia pappina. Toukokuussa pidettävä kirkolliskokous ottaa lopullisen kannan asiaan. Kirkkohallitus on antanut kirkolliskokoukselle etukäteen lausunnon, jossa kirkkohallitus puoltaa naispappeutta. Kirkkohallitus haluaa myös ettei seurakunnille jää oikeutta valita ottavatko he vastaan naispappin vai ei. Kirkkohallituksen yksi jäsen jätti eriävän mielipiteen asiassa. Hänen mielestään aika ei ole vielä kypsä naispappeudelle Suomessa. Ainakin asiasta on paljon puhuttu viime vuosina.

Ympäristöministeriö on laatinut luettelon niistä harjuista, jotka nimetään suojeluharjuiksi. Harjuja on yhteensä 159 ja ne sijaitsevat eri puolilla maata. Suojeluharjuista ei saa ottaa soraa eikä muuta maa-ainesta. Sen sijaan sieltä saa kaataa metsää ja istuttaa uutta. Suurin osa harjuista suojellaan ilman että maanviljelijöille maksettaisiin korvauksia asian vuoksi.

- Suomen lähihistoriasta saadaan nyt paljon uutta tietoa. Paasikiven arkisto on avattu tutkijoille toukokuun alusta. Tämä on presidentti Paasikiven testamentin mukaista, Testamentin mukaan Paasikiven elämäntyöhön liittyvät asiakirjat ovat käytettävissä 25 vuotta Paasikiven kuoleman jälkeen. Mitään järkyttävää uutta ei liene tulossa Paasikiviarkistosta. Mielenkiintoisimpana pidetään etukäteen Paasikiven kirjoitusta Suomen itsenäistymisen ajoilta. Siinä Paasikivi vertailee mm. sitä miten kuningaskunta tai tasavalta sopii Suomen hallitusmuodoksi. Presidentti Paasikivi toimi ennen presidenttikauttaan mm. KOP:n pääjohtajana, kokoomuspuolueen puheenjohtajana, rauhanneuvottelijana ja pääministerinä.

Presidentti Mauno Koivisto tapasi Neuvostoliiton presidentti Konstantin Tshernenkon Moskovassa. Tapaminen oli hyvin ystävällinen. Presidentit keskustelivat noin tunnin verran. Koiviston mukaan Neuvostoliiton ulkopoliittinen linja ei ole muuttunut johtomiehen muuttuessa. Koivisto sanoi Tshernenkon olevan hyvin perillä Suomen ja N-liiton suhteista.

NAHKAKÄSINEIDEN PESU

Vuorittomat nahkakäsineet voi pestä. Kirkasväriset ja mustat käsineet päästävät väriä. Myös voimakas hi-koilu saattaa irrottaa väriä.

- Pese ajoissa, pinttynyt lika istuu tiukassa.
- Liuota kädenlämpöiseen veteen mietoa saippuaa tai käsineshampoota.
- Vedä käsineet käteen ja pese hellävaraisesti.
- Huuhtelee pesuveden lämpöisissä vesissä. Lisää viimeiseen veteen vähän pesuainetta nahan rasvaisuuden ja pehmeuden palauttamiseksi.
- Puristele käsineet varovasti ja oio kuivumaan. Älä koskaan kuivata käsineitä patterilla tai auringossa.
- Kun käsineet ovat melkein kuivat, vedä ne käteen, jotta oikea muoto palautuisi. Jos käsineet pääsevät kokonaan kuivumaan, kostuta ne esim. kostean pyyhkeen välissä.
- Vedä käsineet käteen aina oheisen kuvasarjan mukaisesti ja venytä pituussuuntaan käytön jälkeen.
- Poista nuhrisuus tuoreeltaan, sileäpintaisista käsineistä pehmeällä kankaalla kiillottamalla, mökkaisista vaahtomuovin palalla. Pyyhekumia voi kokeilla varovasti tahrakohtaan.